

Scenario's voor het journalistiekonderwijs

Een literatuurverkenning

Dit is het verslag van een onderzoek naar literatuur over journalisatiekonderwijs. Dit verslag is gemaakt ten behoeve toekomstscenario's voor dergelijk onderwijs en de interviews met specialisten die daartoe gehouden worden. Het dient als theoretische achtergrond en ter inspiratie.

Voor dit verslag werden vele tientallen titels (boeken & artikelen) bekeken en uiteindelijk een veertigtal verwerkt. Laatstgenoemde staan vermeld aan het einde.

In principe is in verschillende talen (Eng., Du., Sp., Fr. , Ned.), op basis van zoektermen als journalistiek (journalism), onderwijs (education) en toekomst (future) én via Google Scholar gezocht naar recente titels (> 2019). Hiervan is alleen afgeweken als een titel door derden steeds weer genoemd wordt. In dat geval wordt aangenomen dat zo'n titel iets zegt over de communis opinio binnen de peergroup en dus voor dit verslag van belang kan zijn.

Opmaat

Waar onderzoekers het (ongeveer) wel over eens zijn...

Over the past thirty-eight years, I have been working in journalism education in the Netherlands. Looking back, the first twenty years (1980–2000) were rather uncomplicated. Journalism was doing very well in our part of the world. Print circulation rose to a historic height in the nineties. Audience ratings and advertising revenues peaked. Our main job as educators was to closely follow this highly successful industry by teaching our students the tricks of the trade, together with some reflection on journalism's role in society and knowledge about political, social, economic and cultural issues. Being in this 'follower mode' has been a rather comfortable position.

At the end of the nineties this began to change...

Nico Drok (2019)

Maar daarmee is het belangrijkste wel gezegd...

The image displays two screenshots of a Google Scholar search interface. Both screenshots show the search term "journalism education future" in the search bar. The top screenshot shows "Ongeveer 1.030.000 resultaten (0,04 sec)" and a list of filters including "Elke periode", "Sinds 2021", "Sinds 2020", "Sinds 2017", and "Aangepast bereik...". The bottom screenshot shows "Ongeveer 20.000 resultaten (0,12 sec)" and a similar list of filters, with "Sinds 2020" highlighted in red. Arrows point from the text in the bottom screenshot to the text in the top screenshot.

Het aantal boeken en artikelen over het toekomstig journalistiekonderwijs is dermate groot (alleen al in het Eng volgens Google Scholar 1.030.000, meer dan 20.000 titels in afgelopen jaar) dat inventarisatie ondoenlijk is. Maar één ding is onmiskenbaar: dat de verschillen in invalshoek, doelstelling en inzicht enorm zijn.

Gemediatiseerde samenleving

Dat onderzoek en beschouwingen over de toekomst van de journalistiek en het journalistiekonderwijs alle kanten opgaan kan niet verbazen. We leven in een ‘gemediatiseerde samenleving’. Alles is media, wij zijn media, media zijn overal. Het is dan ook geen toeval dat de helft van de grootste bedrijven ter wereld mediabedrijven zijn en dat tallozen, ook uit schijnbaar geheel andere hoek dan die van media en journalistiek, zich steeds weer over ‘de media’ buigen.

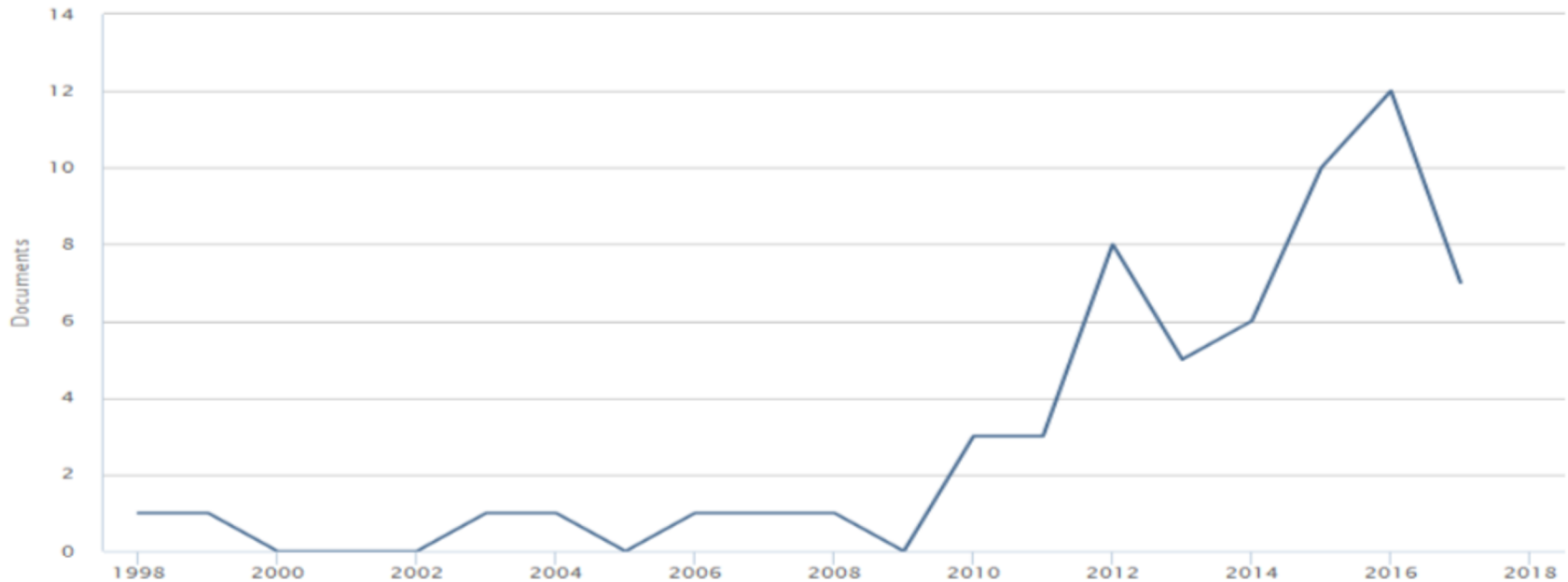
Media is niet hetzelfde als journalistiek maar journalistiek valt wel onder media. De belangen zijn dus groot. De inzet ook. Mede daarom is het moeilijk door de vele, vaak ook gewichtige bomen, het bos te zien.

Langzaam besef

Uit de literatuur blijkt dat het langer duurde dan je zou verwachten dat het besef doordrong dat de journalistiek door internet en digitalisering fundamenteel aan het veranderen was. Veelal bleef men, zowel binnen de media zelf als binnen het journalistiekonderwijs, denken vanuit bestaande kaders. Daarbinnen probeerde men vervolgens veranderingen aan te brengen. De gedachte dat het denkbaar was dat heel het journalistiek systeem op z'n kop kwam te staan, drong pas door in het tweede decennium van de 21ste eeuw - uitzonderingen & voorlopers vanzelfsprekend daargelaten.

Een goed voorbeeld van het doorleven van traditionele gedachten is te zien in een [UNESCO-publicatie](#) uit 2007 over het journalistiekonderwijs. Teneur hiervan is dat het journalistiekonderwijs overal ter wereld ongeveer hetzelfde kan & zelfs moet zijn: zoals altijd en dus conform de westerse traditie. Grosso modo betekent dat: klemtoon op (hard) nieuws, op de journalistieke controlefunctie en op de eis van objectiviteit, klemtoon ook op het traditionele communicatiemodel waarin het nieuws gaat van zender naar ontvanger

Ook in de wetenschap kwam het besef laat

Tijdelijk wetenschappelijke aandacht voor digitale competenties van de journalist

En ook nu nog blijft veel bij het oude...

In 2019 publiceerde Nico Drok, lector Media & Civil Society aan de journalistiekopleiding van Windesheim, in opdracht van de European Journalism Training Association (EJTA) *Journalistic Roles, Values and Qualifications in the 21st century. How European journalism educators view the future of a profession in transition.* Bij dit rapport waren onderzoekers uit dertien Europese landen betrokken. Basis ervan is een vragenlijst die begin 2018 verstuurd werd naar alle bij Europese journalistiekopleidingen. 60% van de docenten, 1195 personen, reageerde. Zij waren opmerkelijk eensgezind over de eigenschappen ('competenties') met betrekking tot inhoud, vorm, maatschappelijke rol, houding tov de markt en 'reflectie' waarover een goede journalist diende te beschikken (5 = hoogste score).

CONTENT	4,05
g. Have a wide general knowledge	
h. Have a more specialized knowledge in a field	
i. Be able to find multiple perspectives on an issue	
j. Be able to evaluate sources	
l. Select information on the basis of reliability	
m. Select information on the basis of relevance	
q. Take responsibility for the choices you made during the process	
r. Take responsibility for the impact of your product	
FORM	3,99
n. Use different types of story-telling techniques	
o. Make journalistic use of technology	
p. Present content in effective combinations of words, sounds and visuals	
t. Be able to develop new products/formats	
SOCIETY	4,03
a. Have a commitment to democratic society	
b. Link the local with the national and the global	
c. Know current events and their context	
d. Discover newsworthy issues on the basis of in-depth research	
MARKET	3,49
e. Work under time pressure	
f. Organize contributions from the public	
k. Interact with the public	
s. Be able to recognize market opportunities	
REFLECTION	3,90
u. Reflect on the future of journalism	
v. Provide workable solutions for complex practical issues that professional journalism faces	

Op journalistiekopleidingen is het veelal *business as usual*

In afgelopen jaren is veel onderzoek verricht naar het huidig journalistiekonderwijs. Over het algemeen blijkt steeds hetzelfde: hoewel men zich realiseert dat er iets radicaal moet veranderen, blijft het veelal bij sleutelen aan het bestaande curriculum. Dat mag niet verbazen: echte vernieuwingen komen veelal van buiten; insiders houden vast aan hun oude succesformule - en zien meestal onvoldoende dat die formule uitgewerkt kan zijn.

Mede vanwege de groeiende betekenis van media is ondertussen wereldwijd wel een andere tendens zichtbaar: journalistiekonderwijs wordt steeds vaker op universiteiten gegeven en wordt 'journalism studies'. Daar is wel veel aandacht voor vernieuwing. Maar die aandacht is vooral theoretisch.*

In 2020 publiceerden Konstantin Schätz en Susanne Kirchhof een onderzoek naar alle 67 academische en niet-academische opleidingen in Oostenrijk en de (1818) daarbinnen aangeboden cursussen. Wat blijkt: de klemtoon lag op de klassieke vaardigheden.

Tot een vergelijkbare conclusie kwamen Pilar Sanchez Garcia (2016) m.b.t. het Spaanse - en Britta M. Gossel (2015, 2019) m.b.t. het Duitse journalistiekonderwijs.

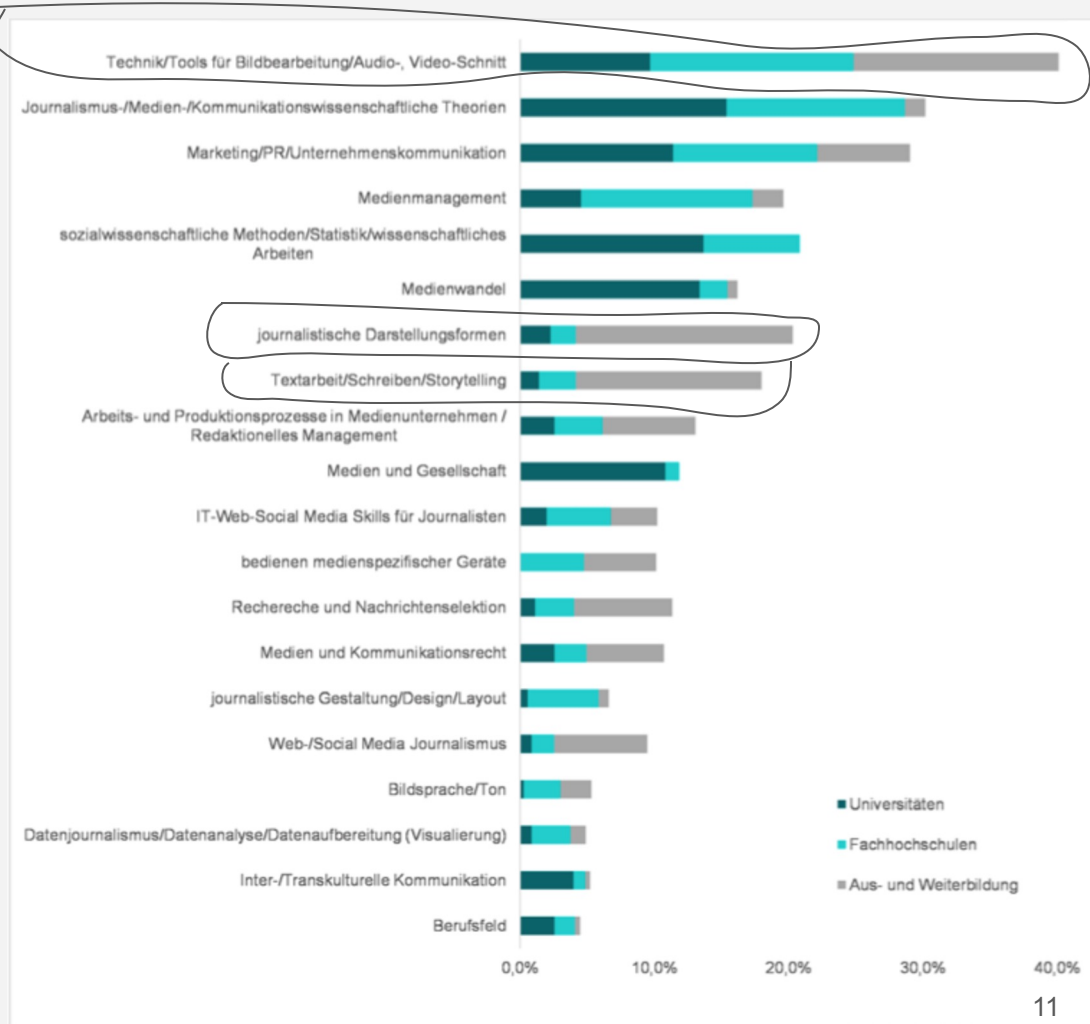
Uit een groot, nog lopend (<https://newsreel.pte.hu/>) onderzoek naar journalistiekopleidingen in Hongarije, Roemenië, Portugal en Duitsland blijkt dat het verlangen naar onderwijs in digitale competenties e.d. groot is. Maar het blijft veelal toch bij verlangen.

Een goed onderzoek naar het onderwijs op de meest prestigieuze universiteiten ter wereld is van de hand van Santiago Tejedor-Calvo e.a. (2017). Maar daar is journalistiek inderdaad vooral een theoretisch vak - zie hiernaast.

*Meijer e.a. (2019), Cervi e.a. (2020), Tejedor-Calvo e.a. (2017), Biasi e.a. (2020)

Bijv. Oostenrijk

In den Interviews, die mit Verantwortlichen in den untersuchten Einrichtungen geführt wurden, ging es unter anderem um die Frage, was den Kern der Aus- und Weiterbildung ausmachen sollte. Die Antwort darauf war einhellig: Angesichts der ständig wachsenden Zahl potenziell relevanter Kompetenzen müsse sich Aus- und Weiterbildung notwendigerweise auf **Grundlagenwissen** (z.B. aus den Bereichen Medienrecht und Medienökonomie) und **Grundlagenfähigkeiten** (wie z.B. Recherche, Interview und Darstellung) konzentrieren.

Journalistiekonderwijs in de 21ste eeuw

Laurence Solkin (2020) van de Universiteit van Londen onderzocht zo'n 300 titels (boeken, artikelen, hoofdstukken en congresbijdragen) op de

assumptions that they make about the profession, the way in which they position Journalism Education, their research focus (which can be seen as a product of their assumption and their perceptions of role of Journalism Education) and finally their explanations of change (to the extent that these are visible).

Op basis daarvan komt hij tot drie modellen - zie hiernaast. Helaas verantwoordt hij zijn conclusies (nog)* niet. Wel maakt hij een aantal opmerkingen over wat ontbreekt. Daaronder:

The works reviewed here contain very few references to professional or experiential learning. Journalism education is mostly positioned as initial training. As a result, little mention is made of subsequent learning and even those committed to the model of professionalism make scant reference to any continued development.

Opmerkelijk is dat het begrip 'digital' in het artikel, behalve in één literatuurverwijzing, niet voorkomt.

*Die verantwoording komt in een volgend paper

Table 1. Models of journalism education.

	Underlying assumptions	Role of journalism education	Change and diversity	Research focus
The standard model	A single unitary model of journalism as professional practice underpinned by a stable democratic free market system	To prepare practitioners to operate as objective observers whose primary mission is to support and hold to account democratic institutions	Is explained through national or regional journalistic cultures but also as a historic development towards the standard model	Refining and justifying existing approaches and structures
Derivatives or variants of the standard model J.Ed+	A pluralistic approach which recognises that Journalism is under threat and needs to develop especially in response to change in technology and the marketplace	To prepare practitioners to operate in changing circumstances and to adapt themselves to market demands	Is explained through changes in technologies (the web) or institutions financial models (advertising revenue)	Adding to or improving existing structures and processes for delivery
Radical models – challenges to the standard model	A more explicit rejection of the standard model of journalism education though the recognition that journalism education operates in many different ways depending upon context and can serve many different communities and their needs	To enable journalists to understand their relationship to the communities they serve	Diversity is endemic. Changes in technology and employment practices operate differently in different contexts	Developing new processes and understanding of learning

Veel blijft dus bij het oude... Maar is dat verkeerd?

Het is een tendens die in het meest recente onderzoek zichtbaar is: weerstand tegen het meewaaien met elke (nieuwe) wind. Deze weerstand is onmiskenbaar in het hiervoor genoemde, door Erasmus gefinancierde en sinds 2017 lopende project over het journalistiekonderwijs in Roemenië, Hongarije, Duitsland en Portugal: *Newsreel*. Een terugkerend thema daarin is:

There is no need to follow every trend.

Journalists and journalism educators agree that skills like curiosity, critical thinking, good writing or checking information are evergreen.

Tegelijkertijd blijkt uit dit project dat er grote behoefte bestaat aan digitale vaardigheden en meer nog aan begrip en kennis m.b.t. de ethische kwesties (fake news, transparantie e.d.) die de digitale wereld met zich meebrengt.

Tien basisvragen voor het journalistiekonderwijs

Een van de op dit moment meest geciteerde artikelen over het journalistiekonderwijs is van Mark Deuze, hoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam en dus aan de wereldwijd hoogst geclassificeerde opleiding in Communicatie- en Mediastudies. Dat artikel ([*Global Journalism Education*](#)) dateert uit 2006 en is, anders dan je zou verwachten, behoorlijk conservatief in de zin dat het digitalisering nog vooral als iets 'erbij' ziet. Daarmee is het in overeenstemming met de toenmalige tendens.

*One could argue that a more differentiated mission might prepare students for an increasingly complex future, if one takes the combined technological (digitalization and convergence), economical (commercialization and corporatization), and social (multiculturalism and globalization) changes to the existing worldwide media ecology into consideration. **Such developments do not necessarily change the role of journalism in society, but most definitely make the work of journalists more complex.***

Belangrijk is het artikel vooral vanwege de opsomming van **10 categorieën waarmee elke journalistiekopleiding te maken zou hebben** - volgens Deuze althans

1. Motivation : why journalism education?
2. Paradigm: what (set of) ideas guide journalism education?
3. Mission: what is the position of journalism education vis-a`-vis the profession and its publics?
4. Orientation: on what aspect (or aspects) of journalism is the education based (such as: the media, genres, or functions of journalism in society)?
5. Direction: what are the ideal characteristics of those graduating?
6. Contextualization: in what social context is journalism education grounded?
7. Education: is journalism education a socializing or an individualizing agent?
8. Curriculum: how is the balance between practical and contextual knowledge resolved?
9. Method: what is the structural or preferred pedagogy, and why?
10. Management and Organization: how is journalism education organized?

Digitalisering

Is 'digitalisering' de achtergrond van alle verandering?

Deze vraag schemert door in alle onderzoek naar journalistiek en journalistiekonderwijs van dit moment. Helaas is de communis opinio 'genuanceerd', je kan ook zeggen: complex. 'Helaas' omdat hierdoor ook het beeld van eventuele maatregelen ter verbetering genuanceerd, lees complex wordt.

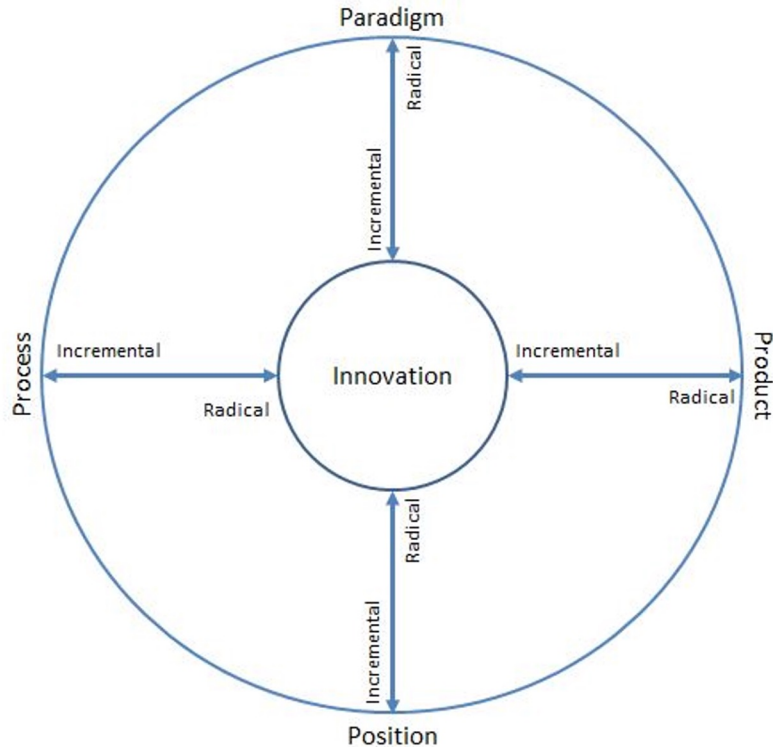
Een van de redenen van deze complexiteit is onduidelijkheid over de betekenis van fenomeen digitalisering.

Een andere reden is dat die 'digitalisering' niet zozeer als een belangrijke oorzaak maar ook en vooral als een belangrijke katalysator van verandering wordt gezien. Digitalisering maakt los wat tot dat moment vast zat. En eenmaal 'los' begon heel het patroon te schuiven.

Als het over verschuivingen in een volledig 'patroon' gaat, spreken journalism onderzoekers in navolging van Bourdieu het liefst van (journalistiek) 'veld', soms ook van ecosysteem. Dat zijn nogal vage begrippen. Om die reden is het model van Francis & Bessant (2005) bruikbaar (want concreter, zie Storsul e.a. 2013).

Francis & Bessant stellen dat vernieuwing, in dit geval dus tengevolge van de digitalisering en binnen de journalistiek, zich op 4 gebieden voltrekt: product, proces, positie en paradigma. Door zo'n indeling gaat het niet meer zozeer over 'de' journalistiek als wel over afzonderlijke journalistieke aspecten dan wel journalistieke bedrijven >>>>>

Francis & Bessant: innovatie

Product innovation is the first thing that comes to mind when talking about innovation and conveys the changes in the things (products/services) which an organisation offers.

Process innovation, on the other hand, refers to changes in the way things are created and delivered.

Position innovation is the change in the context in which the products/services are introduced or in other words where the target of the offering lies and what the story told about it is.

Paradigm innovation, in particular, is the change in the underlying mental models which frame what the organisation does or alternatively how the company frames what it does.

Digitalisering & journalistiek: drie fases

Hoewel elke periodisering vanzelfsprekend betrekkelijk is, bestaat er in de literatuur een redelijke mate van overeenstemming over het tempo waarin de digitalisering de journalistiek binnendrong.

In een **eerste fase**, tot na de internetbubbel en dus voorbij de millenniumwisseling, probeerde men de digitale wereld te integreren binnen de wereld van papier, beeld en geluid ('paperisation of the web').

Vervolgens kwam er een **tweede fase** waarin alle ogen gericht waren op kwatta & men verheugd en verbaasd van het ene nieuwtje naar het andere hopte. Dit in de hoop dat de nieuwe bright, shiny things* (Twitter, multimedia, Facebook, apps, mobieltjes enz. enz.) het tij konden keren. Dat gebeurde niet, integendeel. Immers, iedereen kon over de nieuwe speeltjes beschikken en dus werd 'iedereen journalist'.

Uiteindelijk, hoogstens sinds een jaar of 7, 8 (zie hierna: Conferentie Toronto) dringt het besef door dat de digitalisering de fundamenten van het journalistiek systeem volledig ondergraaft en dat het misschien 'allemaal' (product, proces, positie, paradigma) wel volstrekt anders moet. In dat 'tijdperk' en dus **derde fase zitten we** op dit moment, zo lijkt het: van **disruptie**.

't Bright, shiny things syndrome

This study reinforces [the thought] that while journalism educators must continue to teach technology in the classroom, a focus should be placed on the timeless skills necessary for becoming a successful journalist. In other words, as one reporter with 18 years experience at major newspapers said, “What good does Final Cut do for a student if they’re editing a (bad) story? Teaching Final Cut is way easier than teaching good stories, right?”

Digitalisering en journalistiekonderwijs

Vanzelfsprekend is er ontzettend veel geschreven over journalistiek en digitalisering. Heel wat minder omvangrijk is de literatuur over de vraag wat die digitalisering voor het journalistiekonderwijs betekent. Niettemin is ook daarover erg veel te vinden. Voor zover na te gaan volgt het meeste daarvan de hiervoor gegeven driedeling en betreft vooral fase 2: het gaat om het aanleren van digitale vaardigheden. Maar de behoefte daaraan lijkt langzamerhand secundair geworden. Volgens de meer recente literatuur gaat het om iets anders. Opmerkelijk genoeg lijkt **het keerpunt van dit besef vrij goed aan te geven**: een groot internationaal congres in Toronto in 2014 en het op basis daarvan gepubliceerde boek *Towards 2020. New directions in Journalism Education* (2015)

Testifying to the urgent interest in professional renewal among journalism educators, more than one hundred people from Canada, the United States, Europe, and Australia attended the conference. The papers published here represent a reasonable cross-section of the issues discussed. The authors advance different ideas about where journalism education should go from here; at times they disagree with one another, but all share the underlying view that if business as usual was ever a viable option, this clearly is no longer the case.

To Turn or to Burn: Shifting the Paradigm for Journalism Education

Aldus de titel van een van de essays/lezingen uit *Towards 2020. New directions in Journalism Education*. Het meest spraakmakende essay in de bundel, tevens de keynote van de conferentie is echter van de man die gewoonlijk beschouwd wordt als de grondlegger van de wetenschap die zich bezighoudt met de economische aspecten van media, *media economics*: Robert G. Picard. Hij maakt gehakt van de heersende principes.

In the 150 years since journalism education entered universities, it has not developed a fundamental knowledge base, widely agreed upon journalistic practices, or unambiguous professional standards. Large numbers of journalism educators have failed to make even rudimentary contributions toward understanding the impact of journalism and media on society. Some of the reasons for these failures are philosophical. Some are because we have tended to separate journalism education from media studies. Many of the deficiencies exist because journalism is closer to craft than a profession. In the contemporary environment, this state of affairs is especially problematic because the journalism profession of the twentieth century is waning. The existential crisis of journalism is being magnified in journalism education and is ignored at great peril. Whether one believes journalism is craft, trade, or a profession, one is faced with a fundamental question: Can students study journalism and be prepared for a world of future employment? This question reveals the fundamental conflict between the concepts of journalism training and higher education. No one can teach the future, of course, but we must help students learn how to discover, interpret, and navigate their ways through it. This is not impossible and is done daily in other professional programs in business, engineering, and biomedical sciences. They do so by focusing on fundamental knowledge and practices, on the means for discovering new knowledge and practices, and on how to innovatively use changing technologies and practices as means for achieving goals.

Maar...

Vernieuwingen komen veelal van buitenaf. En zitten mediabedrijven, opleidingen en studenten niet te veel aan de binnenkant? Hoe zouden zij dan de noodzakelijke vernieuwing teweeg kunnen brengen?

Vandaar: voor- en nadelen van het leren in de praktijk

Journalistiek leer je in Europa sinds ongeveer een halve eeuw in eerste instantie ‘op school’. In de VS gebeurt dat al langer, elders in de wereld veelal korter. Maar voorheen leerde je ‘het vak’ (als het dat is, nog is) altijd in de praktijk. Velen stellen dat dit opnieuw meer, vaker & sterker moeten gebeuren? En dat is ook precies wat de voorstanders van de zogenoemde ‘teaching hospitals’ bepleiten:

*a model of learning-by-doing that includes college students, professors and professionals working together under one ‘digital roof’ for the benefit of a community.***

Maar wat is de zin van leren in de praktijk als die praktijk opleidt voor de journalistiek van gisteren? Waar leer je die van morgen?

*To adequately train journalism students for this new reality, education has to move its focus from teaching to learning. The main challenge is to bring the real world of journalism work to students’, lecturers’, and journalism schools’ learning environment... Cooperation and cocreation are the main keys in this procedure and can be achieved through national/international collaborations of journalism schools, community media projects, internships, guest lecture projects, and the implementation of blended learning techniques.**

**Journalism Training Beyond
Journalism Schools**

Zelfs studenten zijn onvoldoende doordrongen van de eventuele radicale verandering

Onlangs onderzochten een Engelse en een Nederlandse onderzoeker* de houding van hun studenten t.o.v. vernieuwing in de journalistiek. Wat bleek? Zelfs zij, de journalisten van morgen, waren niet doordrongen van het besef dat het zeer wel mogelijk is dat de toekomst van het vak er heel anders uitziet.

Our study extends understanding of how journalists at the start of their careers conceptualize the rapidly and dramatically changing industry they are preparing to enter... Our findings suggest most are open to evolutionary change, but define it in relation to technology rather than the more challenging matters of journalistic practice, roles, or norms - much in line with Reardon's (2016)** finding that training in concrete aspects of journalism, such as skills, dominates educational discourse. We see important implications here in the suggestion that journalism students may view themselves as innovators, but primarily if not exclusively within entrenched occupational boundaries. Also important is the indication, hinted at here but worthy of closer attention, that students continue to see the practice of journalism as unhampered by concerns about how to sustain it economically. As journalism educators, we tend to focus on preparing our students to get a job, virtually ignoring how or whether they might earn a living from the jobs they get...

For now, our study suggests, students seem to see both innovation and entrepreneurialism as telling journalistic stories with new tools. For the most part, their interpretive repertoires describe changes that are incremental rather than radical— much in line with how news organizations that will employ them are changing. They promise to fit in well as new newsroom employees. Whether more disruptive employees are needed to enable the industry to respond to the fundamental disruptions it faces remains an open question, one we believe merits ongoing and multi-faceted attempts to answer.

Disruptie

Disruptie in de journalistiek

Disruptie is het begrip dat op dit moment beschouwingen over de stand van zaken in de journalistiek en dus ook het journalistiekonderwijs domineert. Hiermee wordt bedoeld dat heel het ‘veld’ ontwricht is. In de termen van Francis & Bessant (zie hiervoor): product, proces, positie en paradigma, **alles is/wordt anders**. Dat geldt zelfs voor wat op het eerste gezicht hetzelfde is gebleven. Dat is ook anders omdat de omgeving anders is. En dus moet het journalistiekonderwijs hierop inspelen én ook anders. Dat ‘inspelen’ & anders niet hetzelfde betekent als het aanleren van digitale vaardigheden, is onmiskenbaar. Maar wat betekent het wel? En hoe analyseer je ‘alles’? Hoe speel je daarop in? Geen wonder dat wetenschappelijke literatuur, beschouwingen, lezingen en voorstellen tot verandering alle kanten op schieten.

Disruptie, wat is dat?

*... the rapidly unfolding process through which digital innovation comes to fundamentally alter historically sustainable logics for value creation and capture by unbundling and recombining linkages among resources or generating new ones**

1.**

Juist verschillende uitvindingen die min of meer tegelijkertijd op verschillende locaties plaatsvinden en elkaar beïnvloeden, zorgen voor het momentum en maken dat er ‘plotseling’ een radicale breuk met het verleden optreedt.

2

Samenkomende innovaties zorgen ervoor dat er compleet nieuwe waardenetwerken ontstaan. Vaak tonen de nieuwe netwerken de imperfecties aan die in bestaande waardenetwerken nog aanwezig zijn. Vijf veelvoorkomende imperfecties zijn: overtolligheid, geschonden vertrouwen, beperkte toegang, verspilling en complexiteit.

3.

Alleen een nieuwe technologie zorgt nog niet voor geld in het laatje. Daarvoor is de omslag van tech naar een gezond businessmodel nodig. Het innoveren van een businessmodel gaat in essentie om een fundamenteel andere manier van zakendoen in een bestaande of nieuwe markt. Hoe lever je op een andere manier waarde aan de consument?

4.

Niet de bestaande organisatiestructuren zijn leidend in de nieuwe economie, maar het snel kunnen aanpassen van de organisatiestructuur aan het nieuwe businessmodel. Toekomstgerichte organisaties proberen steeds opnieuw waarde te realiseren en laten daarbij hun bestaande organisatiestructuur los.

Disruptie in de journalistiek (1)

Routledge serie

In 2017 begon de prestigieuze Routledge Uitgeverij een serie onder de titel **Disruptions: Studies in Digital Journalism**. In deze serie zijn op dit moment meer dan 30 titels verschenen, over zo uiteenlopende onderwerpen als nieuwsgebruik, burgerjournalistiek, onderzoeksjournalistiek, ethiek, fake nieuws, crowdsourcing, datajournalistiek, ethiek enz. Geen onderwerp blijft achterwege en elk onderwerp, zo blijkt, is er in afgelopen jaren heel anders uit komen te zien. Een veelzeggende titel in dit verband is die van een boek dat over enkele maanden verschijnt, over onderzoeksjournalistiek:

Disrupting Investigative Journalism. Moment of Death or Dramatic Rebirth

De opening van een ander boek uit de serie, het vorig jaar verschenen *What is Digital Journalism Studies* van de hand van twee Noorse hoogleraren in de journalistiek, Steen Steensen en Oscar Westlund.

The book argues that digital journalism studies is much more than the study of journalism produced, distributed, and consumed with the aid of digital technologies. Rather, the scholarly field of digital journalism studies is built on questions that disrupt much of what previously was taken for granted concerning media, journalism, and public spheres, asking questions like: What is a news organisation? To what degree has news become separated from journalism? What roles do platform companies and emerging technologies play in the production, distribution, and consumption of news and journalism?

Disruptie in de journalistiek (2)

ouder, dieper en verder dan digitalisering

Een opmerkelijk goede & recente (2020) verhandeling over de huidige disruptie van de journalistiek is van de hand van Elizabeth Hansen van het Shorenstein Center on Media (Harvard Kennedy). Dat artikel, getiteld [Disrupting the News](#), beschrijft talloze aspecten maar betoogt tegelijkertijd dat de veranderingen niet opeens zijn gekomen: ze zijn uitkomst van een lange ontwikkeling, veelal van vóór de digitalisering.

Zie de inhoudsopgave>>>

What stands out in the analysis of how the incorporation of digital media innovations are disrupting the production and distribution of news is how many of the conflicts were present in the institutional complexities of journalism to begin with.

- Introduction
- Theoretical Framework
- The Institutional Logic of Digital Media
- ▼ Digital Media Innovation and Digital Disruptions
 - Metrics and Analytics
 - Amateurs and Crowds: Crowdsourcing, Co-Creation, and User-Generated Content
 - Machines and Algorithms: Automated Journalism and Filter Bubbles
- Openness and Rationalization Disrupts the Journalist/Audience Relationship
- Disruptions in Gatekeeping Practices
- ▼ Transformed Values
 - Autonomy
 - Ethics
 - Immediacy
 - Public Service
- ▼ Ascendant Values
 - Impact
 - Engagement
 - User as Consumer
- Role Transformations
- Reconciling Rationalization and Participation in a Disrupted News Landscape
- The Stakes: Control and Transparency
- Conclusion
- References

Disruptie in de journalistiek (3)

van kwaliteit naar publiek

In goed voorbeeld van een langlopende ontwikkeling die door de digitalisering vleugels gekregen lijkt te hebben is wat door Irene Costera Meijer (2020) wel 'the audience turn' wordt genoemd: het feit dat het publiek in toenemende mate een rol is gaan spelen in het journalistiek proces en zelfs belangrijker is geworden dan het klassieke kwaliteitsprincipe. Kwaliteit wordt niet langer bepaald door de maker maar in een ingewikkeld samenspel tussen deze en het publiek. Volgens Meijer heeft dat proces zich voltrokken in een periode van zo'n 25 jaar en 4 fases >>>>>

Four tipping points between 1995 and 2020 regarding the audience turn in commercial news and public service journalism:

1. *Quality news as "not having to reckon with your audience"*
2. *Increasing professional awareness of "informed citizenship" as quality journalism's remit;*
3. *digitalization of journalism*
4. *increasing relevance of "audience engagement".*

In today's world, innovation appears to have replaced quality as the dominant concept in metajournalistic discourse. Innovation guards the distribution of financial resources - more investments in technology - and working conditions - more freelance journalists as a flexible workforce. Innovation also works as a distinctive mark of professional status and is at the center of antagonistic labor relations - e.g., the introduction of robot journalism. The shift from quality discourse to innovation discourse involved an audience turn in journalism which will not be reversed anytime soon, if ever.

Waarbij het vervolgens vanzelfsprekend de vraag is: hoe speel je hierop in, hoe leer je toekomstige journalisten hierop in te spelen?

Disruptie in de journalistiek (4)

Waar je ook kijkt...

1. A massive shift and crisis in revenue models because advertisers have migrated to platform companies while news publishers nowadays typically get most of their revenue from their readers
2. An increased emphasis on user data and audience analytics and metrics in journalism
3. Shifting patterns of distribution in which companies non-proprietary to institutions of journalism have gained dominance
4. Journalism has become more vulnerable to manipulation, disinformation, and a consequent lack of public trust.*

2019 EDITION : TEACHING JOURNALISM DURING A DISRUPTIVE AGE

Journalism education is currently facing unprecedented upheavals. After having constantly adapted the curricula since the '90s to meet the media industry's demands, journalism schools now have to face a double challenge; both new expectations of journalism students concerning what should be taught in a journalism school, as well as the actual academic teaching methods themselves.

These major foreseeable evolutions illustrate that journalism schools could well be on the verge of radically changing the way they teach journalism.**

Disruptie in de journalistiek (5)

En dan is de vermoedelijk belangrijkste disruptieve factor nog nauwelijks tot ontwikkeling gekomen

Waarom zijn 'data' disruptief voor de journalistiek?

The central feature of the second* digital disruption is the ability to gather data about consumer preferences, data that can be used by producers in variety of ways. The most basic approach is simply to categorize and suggest content to consumers based on past consumption patterns—what many of us are familiar with from shopping on Amazon or browsing Netflix. Ads targeted to us based on our consumption patterns are similarly familiar. Further along the pathway, firms such as Netflix use their data troves to make investment decisions about what content to acquire. And at the extreme end of a road that leads toward ever more pervasive data-driven creativity, MindGeek uses its billions of monthly views not only to invest but also to make decisions about specific features of adult content. All these practices rely on access to fine-grained data and the scale to gather that data... The risk that a creative work will not find an audience is reduced, perhaps markedly, when audience tastes can be discerned and monitored over time and content finely calibrated to push the right buttons.

*De auteurs hebben het niet over de journalistiek maar over andere bedrijfstakken (o.m. muziek, porno, film, online-verkoop) en beweren dat die al eerder ontworpen waren. Vandaar dat zij spreken van een tweede digitale disruptie. Daarbij gaat het hen om een specifiek onderwerp: copyright. Maar het door hen geconstateerde fenomeen geldt zeker ook de journalistiek, zie

Disruptie & data

Disruptive technology, characteristic of the Fourth Industrial Revolution (4IR / 4.0)³, refers to the Internet of Things (IoT), virtual reality, data science, robotics, artificial intelligence and cognitive technology proliferating into all aspects of life. These networked technologies are seen as disruptive on a global scale due to the speed of innovation and adoption. Digital disruption falls within the discursive field of 4IR alongside acceleration, innovation, acuity, interaction design, adaptation, fluidity, plasticity and dematerialisation. In the informational economy, data is central to disruption and hence it has become the business of all companies.

Data & journalistiek

Niet meer dan een greep uit de literatuur

- Data verplaatsen het zwaartepunt van de maker naar het publiek
- Data maken de bezitters ervan, veelal grote bedrijven, dominant
- Data maken het mogelijk tal van activiteiten te automatiseren
- Data maken zaken die niet of moeilijk geautomatiseerd kunnen worden zoals creativiteit en sociabiliteit belangrijker
- Data maken dat research in de eerste plaats een kwestie van vragen stellen wordt, meer dan van antwoorden vinden. Want antwoorden zijn er in overvloed
- Data maken dat alles vindbaar is en dus bewijsbaar lijkt: objectiviteit wordt transparantie
- Data maken dat de wijze van omgang met die data steeds meer betekenis krijgt: belang van ethiek
- Data maken dat alles gepersonaliseerd kan worden. Data versterken specialisatie en nichewerk
- Data bieden de mogelijkheid van productie on demand
- Data vergroten het belang van visualisaties - want zijn als zodanig moeilijk te lezen
- Data veranderen causaliteit in correlatie
- Data maken iedereen die erover kan beschikken tot ‘journalist’

Forging a journalism career in the era of digital disruption

Als het journalistiek werkveld er heel anders uit gaat zien, is het verstandig ook de voorbereiding daarop geheel anders in te richten. Mark Deuze en Tamara Witschge deden in 2018 een poging in een artikel dat in 2020 tot boek werd gemaakt: *Beyond Journalism*.

Journalism takes place in increasingly networked settings, in formal as well as informal contexts, involving a wide range of actors and actants in various instances of both paid and free labor, covering news in real-time across multiplying platforms, often in competition or collaboration with publics. Such an 'ambient' and 'liquid' conception of journalism requires a toolkit that looks at the field as a moving object and as a dynamic set of practices and expectations – a profession in a permanent process of becoming.

Like media work elsewhere, post-industrial newswork still tends to take place not only in the offices and on the work floors of specific institutions – including newsrooms – but also at home, the atelier-style offices of editorial collectives and journalism start-ups, and in free Wi-Fi café environments as the landscape of urban media production. As much of this work is contingent, freelance, and temporary, people constantly move in and out of such environments, continuously reconstituting the production process. Furthermore, under conditions of a changing media culture that is more interactive and co-creative, media professionals as well as their audiences are increasingly (expected to be) working together, to converse and co-create. This process accelerates the flow of people, processes, and ideas through the networked enterprise that journalism becomes.

Forging a journalism career in the era of digital disruption

Een vergelijkbare suggestie als die van Deuze en Witschge is afkomstig van twee Engelse onderzoekers en gaat over de medialabs die overal op de wereld ontstaan. Aangezien ook zij ervan uitgaan dat de vereiste vernieuwing niet van binnenuit kan komen (maar is dat een feit?), wordt hij elders gezocht.

Building on ideas of collaboration, the study uncovered a number of labs that do not specialise in journalism yet engage with it. Projects spanned interactive documentaries, immersive media, Blockchain development, printed electronics and community storytelling. While not immersed in the industry, these units would generally collaborate with a journalistic or media partner to create and prototype new technologies or experiences. As such, innovation activities and engagement with the subject matter would be fleeting and these structures, or individuals, would engage with industry challenges in a fleeting, time-limited basis. This approach creates an interpretation of open innovation where rather than an organisation creating a permeable outer skin to allow people, products, and ideas enter the structure, the sector as a whole is permeable and open to non-specialists to innovate into.